

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D3/1/B.G.-01/2 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 01-13/124-32
Karar Tarihi : 28.3.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Tamer MÜFTÜOĞLU
Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM,
A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖRLER: Bülent GÖKDEMİR, Hilmi BOLATOĞLU

C- ŞİKAYET EDEN: Bolu Ticaret ve Sanayi Odası
Taşhancılar Cad. No: 10, 14200 Bolu

D- HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILAN: Tansaş İzmir Büyükşehir Belediyesi İç ve Dış Tic. A.Ş. (Tansaş) Bolu Mağazası
İzzet Baysal Cad. Becikoğlu
Alışveriş Merkezi, 14100 Bolu

E- DOSYA KONUSU: Tansaş Marketler Zinciri'nin Bolu gıda ve temel ihtiyaç maddeleri perakende satış pazarındaki rekabeti bozucu uygulamalarda bulunduğu iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet başvurusunda, Migros, Gima, Yimpaş ve Tansaş gibi süpermarketlerin bazı özel günleri bahane ederek %50'lere varan indirimlerle yıkıcı rekabet uygulamak suretiyle daha küçük çaplı bölge marketlerini zor durumda bıraktıkları iddia edilmektedir. Raportörlerce şikayetçi taraf ile yapılan görüşmede ise şikayete konu eylemlerin Bolu Tansaş firması tarafından yapıldığı ileri sürülmüştür.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 15.1.2001 tarih, 225 sayı ile intikal eden başvuru üzerine düzenlenen 19.3.2001 tarih ve D3/1/B.G.-01/02 sayılı İlk İnceleme Raporu, 23.3.2001 tarih ve REK.0.07.00.00/15 sayılı Başkanlık önergesi ile 01-13 sayılı Kurul gündemine alınarak karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: Migros, Gima, Yimpaş, Tansaş gibi süpermarketlerin bazı özel günleri bahane ederek %50'lere varan indirimlerle yıkıcı rekabet uyguladıkları ve daha küçük çaplı bölge marketlerini zor durumda bıraktıkları iddiası üzerine yapılan ilk inceleme neticesinde; gerek şikayet dilekçesinde gerekse şikayetçiyle yapılan görüşmede sözkonusu marketler arasında bir anlaşma ya

da uyumlu eylemin bulunduğu şeklinde bir iddianın ileri sürülmemesi ve elde edilen bilgi ve belgelerden de bu yönde bir sonuca ulaşılamaması, ayrıca şikayetçi ile yapılan görüşmede yıkıcı fiyat uyguladığı iddia edilen Tansaş'ın ilgili pazarda hakim durumda olmadığını tespit edilmesi nedenleriyle, şikayete konu teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. İlgili Pazar

İlgili Ürün Pazarı: Şikayet başvurusunda mağdur olduğu iddia edilen yerel marketler ve şikayet muhatabı zincir marketler, istisnai bazı ürünler dışında gıda ve temel ihtiyaç maddeleri perakende satışı pazarında faaliyet göstermektedirler. Bu nedenle ilgili ürün pazarı "gıda ve temel ihtiyaç maddeleri perakende satış pazarı" olarak belirlenmiştir.

İlgili Coğrafi Pazar: Zincir Marketler Türkiye genelinde faaliyet göstermektedirler. Ancak, perakende sektöründe her marketin belirli bir "etki alanı" bulunmaktadır. Bu sahanın dışından gelerek sözkonusu marketten alışveriş yapabilecek müşteri akımı sahadan uzaklaştıkça zayıflamakta, bir noktadan sonra da kesilmektedir. Bazı zincir marketler müşteri servisleri ile bu "etki alanı" nı bir miktar genişletebilmektedir. Fakat, bu genişleme şehir yerleşiminin sınırlarından öteye gidememektedir. Benzer şekilde herhangi bir zincir market şubesinin bir yerleşim biriminde açılabilmesi için yörenin coğrafi, ekonomik ve sosyal şartlar yönünden analiz edilmesi ve marketin fizibilitesinin yapılması gerekmektedir. Anılan nedenlerle, şikayet konusu olayların Bolu il merkezinde gerçekleştiği de göz önüne alınarak, ilgili coğrafi pazar "Bolu İl Merkezi" olarak belirlenmiştir.

2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Gerek şikayetçiye ait başvuru dilekçesinde gerekse şikayetçiyle yapılan görüşmede Tansaş ve diğer zincir marketler arasında bir anlaşma ya da uyumlu eylem iddiası bulunmamaktadır. Ayrıca şikayetçinin sağlamış olduğu evrak ve yapılan yerinde incelemeden bu yönde bir sonuç çıkarmak mümkün olmamıştır. Şikayet konusu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir anlaşma ya da uyumlu eylem sonucu meydana gelmediği, bu nedenle aynı madde kapsamında bir ihlalin söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır.

Şikayetçinin dile getirmiş olduğu iddialar yıkıcı fiyatlandırma kavramı çerçevesinde, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un "Hakim Durumun Kötüye Kullanılması" başlıklı 6. maddesi kapsamında değerlendirilebilir.

Ancak; sektörün yapısına göz atıldığında bir "hakim durum" oluşumuna çok da müsait olmadığı görülmektedir. Zira, Türkiye'de perakendecilik sektöründe kapalı alan büyüklüğüne göre bakkal, market, büyük market (100-399m²), küçük

süpermarket (400-999m²), büyüksüpermarket (1000-2499m²) ve hipermarket (2500m²+) şeklinde oluşan yapı içerisinde yer alan 164,146 işyerinden 2,636'sı zincir süpermarket ve hipermarketlerdir. Perakendecilik sektöründe halen ağırlığı elinde tutan bakkal niteliğinde 147,715 market niteliğinde ise 13,795 işyeri mevcuttur.

Perakendecilik sektörü, Türkiye'de özellikle 90'lı yılların başından itibaren büyük bir gelişme eğilimi içine girmiştir. Türkiye'de perakendecilik piyasasının büyüklüğü 40.000.000.000 Amerikan Doları civarındadır. Bu miktarın yaklaşık 15.000.000.000 Doları "modern perakendecilik" olarak adlandırılan sektör tarafından karşılanmaktadır, zira 40.000.000.000 Amerikan Dolarına semt pazarları, el tezgahları gibi düzenli kayıt altında tutulamayan unsurlar da dahildir. 1999 yılı itibarıyla modern perakendecilik anlamında 15.000.000.000 Amerikan Doları cironun %52.3'ü bakkallar, %31.3'ü marketler, %16.4'ü zincir marketler tarafından gerçekleştirilmiştir. Zincir market ve marketlerin sayı ve pazar payı açısından büyüme eğilimi içinde olduğu ülkemizde zincir marketlerin henüz pazarda yüksek paylara ulaşmadığı ve sektörde gözle görülür bir yoğunlaşmanın yaşanmadığı bir gerçektir. Ülkemizde en büyük beş süpermarket zincirinin toplam gıda perakendecilik sektöründeki payı %4'tür.

İlk inceleme aşamasında pazar paylarına ilişkin verilere ulaşmak mümkün olmamakla birlikte, şikayetçi tarafın tahmini beyanına göre Tansaş'ın Bolu'daki pazar payı %... dolaylarındadır. Aynı pazarda faaliyet gösteren Tansaş'la aynı veya yakın büyüklükte bir çok market ve çok sayıda bakkal ve küçük çaplı marketin varlığı da gözönüne alındığında, gerek Türkiye bazında gerekse yerel bazda ilgili pazarda hakim durumda bulunan bir teşebbüsten bahsetmenin doğru olmayacağı düşünülmektedir.

Söz konusu nedenlerle, Tansaş zincir marketler grubunun ilgili pazarda hakim durumda olmadığı ve şikayet konusu fiillerin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna varılmıştır.

J- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmelerin ışığında, gerek şikayet dilekçesinde gerekse raportörlerce şikayetçiyle yapılan görüşmede sözkonusu marketler arasında bir anlaşma ya da uyumlu eylemin bulunduğu şeklinde bir iddianın ileri sürülmemesi ve elde edilen bilgi ve belgelerden de bu yönde bir sonuca ulaşılamaması, ayrıca yıkıcı fiyat uyguladığı iddia edilen Tansaş'ın ilgili pazarda hakim durumda olmadığı belirlenmesi nedenleriyle, başvuru konusu iddiaya ilişkin olarak bir önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.